

Kas, Kāpēc un Kā

Par bērnu mācīšanos pamatskolā

Informācija vecākiem

Saturs

Pārskats	3
Ievads	3
Kāda ir pamatskolas mācību programma?	3
Ko mans bērns skolā mācās?	4
Kā mans bērns mācās?	5
Kā novērtēšana palīdz manam bērnam mācīties?	6
Kā es varu palīdzēt savam bērnam ar mājasdarbiem?	7
Kādēļ ir svarīgi palīdzēt bērnam mācīties mājās?	8
Pirmskolas pirmā klase (četrgadnieki un piecgadnieki) un otrā klase	9
Pamatskolas pirmā un otrā klase	15
Pamatskolas trešā un ceturtnā klase	21
Pamatskolas piektā un sestā klase	28

Pārskats

Ievads

Jūs kā vecāks esat visnozīmīgākais cilvēks sava bērna dzīvē. Pirms jūsu bērns nonāk skolā, jūs kā vecāks bērnam jau esat daudz ko iemācījis. Šāda agrīna apmācība ir ļoti svarīga, jo tā nodrošina pamatus turpmākai izglītībai.

Jūsu bērns nepārtrauc no jums mācīties, kad sāk iet skolā. Tikšanās ar jūsu bērna klases audzinātāju palīdz uzzināt, ko jūsu bērns skolā mācās un ko jūs varat darīt, lai turpinātu šo mācīšanos arī mājās.

Lai palīdzētu jums atbalstīt bērna izglītošanos skolā un mājās, Nacionālā izglītības satūra un novērtēšanas padome (NCCA) ir izgatavojusi DVD ar nosaukumu "Kas, Kāpēc un Kā. Par bērnu mācīšanos pamatskolā". Šajā DVD ir izskaidrots, ko jūsu bērns mācās skolā kā jūsu bērns mācās un kādēļ viņš/ viņa šādi mācās. Šī brošūra ir paredzēta, lai jums sniegtu papildu atbalstu jūsu nozīmīgajā lomā.

Ja vēlaties iegūt vairāk informācijas par Pamatskolas mācību programmu, jūs varat:

- aplūkot to internetā, apmeklējot **www.ncca.ie**
- paņemt mācību programmas eksemplāru vietējā bibliotēkā
- nopērkot to CD-Rom diskā vai drukātā veidā **Valdības publikāciju centrā (Government Publications Office), Molesworth Street, Dublin 1.**

Kāda ir pamatskolas mācību programma?

Pamatskolas mācību programmā ir izklāstīts tas, ko bērni apgūst katrā priekšmetā, kādas pieejas un metodikas tiek izmantotas, un kā attīstās jūsu bērnu izglītošanās visos pamatskolas četros līmeņos.

- 1. līmenis: Pirmskolas pirmā klase (četrgadnieki un piecgadnieki) un otrā klase
- 2. līmenis: Pamatskolas pirmā un otrā klase
- 3. līmenis: Pamatskolas trešā un ceturtā klase
- 4. līmenis: Pamatskolas piektā un sestā klase

Skolas izstrādā plānus, kuros ir izklāstīts, kā tās izmanto šo mācību programmu.

Pamatskolas mācību programmas mērķi:

- pilnībā attīstīt katra bērna potenciālu
- veicināt bērnos tieksmi pēc zināšanām
- palīdzēt viņiem attīstīt iemaņas, ko viņi izmantos visu savu dzīvi.

Ko mans bērns skolā mācās?

Pamatskolas mācību programmā, sākot no pirmskolas pirmās klases līdz pamatskolas sestajai klasei, ir iekļauti 11 priekšmeti, kas sagrupēti 7 nozarēs, kā parādīts tālāk redzamajā tabulā. Par reliģiskās izglītības mācību programmu atbild dažādas baznīcas amatpersonas. Ir izstrādātas dažādas programmas izmantošanai dažāda veida skolās.

Kā arī mācoties par jaunām idejām un uzzinot jaunu informāciju dažādos mācību programmas priekšmetos, jūsu bērns attīsta svarīgas iemaņas, piemēram:

- saskarsme
- novērtēšana
- projektēšana un izgatavošana
- problēmu risināšana
- zinātniskais darbs.

Valodas	Tīru angļu
Matemātika	
Sociālā, vides un zinātniskā izglītība	Vēsture Ģeogrāfija Zinātne
Mākslas izglītība	Vizuālā māksla Mūzika Drāma
Fiziskā audzināšana	
Sociālā, personiskā un veselības mācība	
Reliģiskā izglītība	

Kā mans bērns mācās?

Pamatskolas mācību programmas ietvaros jūsu bērns mācās daudzus un dažādos veidos, piemēram, skatoties, klausoties, kustoties, sajūtot un pieskaroties. Viņi var iemācīties strādāt patstāvīgi, pa pāriem vai grupās. Bērni mācās ar šādu elementu palīdzību:

Sarunas un diskusijas

Tas nozīmē, ka katrā stundā jūsu bērns tiek aicināts **klausīties, uzdot jautājumus, stāstīt stāstus, apkopot, izpaust un izskaidrot sajūtas, dot norādījumus, strīdēties, pārliecināt un paust viedokli**. Skolotāji parasti izmanto darbu aplī (atvēlot īpašu laiku sarunām un diskusijām, kad bērni sēž kopā aplī).

Rotaļas

Ar **rotaļu** palīdzību bērns apgūst svarīgas iemaņas, piemēram, savas kārtas sagaidīšanu, godīgu rotaļāšanos, izpēti un problēmu risināšanu. Piemēram, pārgājoties un spēlējot veikalu, jūsu bērns attīsta radošas iemaņas, sociālās iemaņas un matemātiskās iemaņas. Spēlējot puzzle, bērns iemācās pabeigta uzdevuma vērtību, kā arī apgūst formas un detaļas pamanīšanas iemaņas, kā arī attīsta rokas-acu koordināciju.

Darbs individuāli, kā arī pāros un grupās

Neskatoties uz to, ka bērni bieži vien uzdevumus pilda patstāvīgi, viņi strādā arī pa pāriem un grupās. To sauc par kolokatīvo mācīšanos un parāda bērnam, kā viņš var mācīties no citiem, kā arī palīdz mācīties citiem bērniem. Jūsu bērns, piemēram, iemācās sadalīt mācību uzdevumus tā, lai katram grupas dalībniekam būtu iespēja piedalīties. Bērni ļoti daudz iemācās, klausoties citu bērnu idejas un domas, un varat būt pārliecināti, ka viņi uz tām atbildēs ar saviem viedokļiem! Strādājot šādā veidā visiem bērniem tiek dota iespēja izcelties un gūt panākumus mācībās.

Vides kā mācību līdzekļa izmantošana

Visā jūsu bērna pamatskolas izglītības laikā skolotāji apmācības procesā izmanto klasi, skolu un apkārtējo vidi. Balstot bērna apmācību uz viņa pieredzi un apkārtējo vidi, padara mācīšanos par reālu, praktisku un aizraujošu. Apkārtējo vidi var izmantot dažādi:

- zinātnē, vēsturē un ģeogrāfijā bērns vēro un pēta augu un dzīvnieku dzīvi apkārtējā vidē, mācās rūpēties par vidi, pēta ģeogrāfiskās ainavas īpatnības, kā arī apmeklē un mācās par kultūrvēsturiskiem objektiem.
- mākslas izglītībā uz skolu varu uzaicināt vietējos māksliniekus, mūziķus un aktierus vai arī bērns var apmeklēt mākslas izstādes, koncertus un izrādes.

Problēmu risināšana

Bērns iemācās risināt problēmas patstāvīgi vai sadarbojoties ar citiem. Problēmas, ar ko bērns strādā skolā, ir saistītas ar reālo dzīvi, piemēram, bērnam var uzdot uzprojektēt un izgatavot dažādiem nolūkiem priekšmetus zinātnes stundās, piemēram, mūzikas instrumentus vai putnu barotavu.

Informācijas un sakaru tehnoloģiju (IST) izmantošana

Informācijas un sakaru tehnoloģiju (IST) pārzināšana, piemēram, datoru, digitālo fotoaparātu, e-pasta, interneta un mobilo tālrunu lietošana, ir svarīga mūsdienu pasaules dzīves un darba sastāvdaļa. IST izmanto, lai paplašinātu un veicinātu bērna izglītošanos visās mācību programmas nozarēs.

Ņemot vērā to, ka visi bērni mācās atšķirīgi, skolotāja jūsu bērnam dažādos mācību priekšmetos dienas laikā nodrošinās dažādas mācīšanās iespējas. Skolotājs arī pielāgos apmācības tempu atbilstoši jūsu bērna vajadzībām.

Kā novērtēšana palīdz manam bērnam mācīties?

Skolotājs izmanto novērtēšanu, lai palīdzētu bērnam mācīties. Novērtēšana ietver informācijas apkopošanu par to, kā bērns mācās, kas palīdz skolotājam pieņemt lēmumus par nākošajiem soļiem apmācībā un apgūvē. Bērna skolotājs var apkopot informāciju dažādos veidos, piemēram:

- runāšana ar bērnu un viņa uzklaušīšana
- bērna sociālās un personīgās attīstības un viņa pieejas uzdevumiem novērošana un kontrolēšana
- nelielu uzdevumu un kontroldarbu uzdošana.

Sākot ar pirmo klasi, bērna skolotājs var arī uzdot:

- iknedēļas kontroldarbus
- projektu darbus
- uzdevumus
- standartizētus kontroldarbus.

Standartizēti kontroldarbi angļu valodā un matemātikā palīdz skolotājam novērtēt, kā jūsu bērnam veicas, salīdzinājumā ar citiem tā paša vecuma bērniem. Skolotāji var arī izmantot diagnostiskos testus, kas palīdz atklāt jebkādas grūtības, kas bērnam var būt agrīnajā posmā, un veikt pasākumus, lai sniegtu bērnam nepieciešamo atbalstu.

Skolotāji arī **palīdz bērniem jau no mazotnes izteikties pašiem par savu darbu.**

Jums kā vecākam **arī ir vērtīga informācija** par to, kā jūsu bērns pamatskolā progresē. Šī informācija var būt ļoti noderīga klases audzinātājam, novērtējot jūsu bērna panākumus un plānojot viņa turpmāko apmācību.

Kā es varu palīdzēt savam bērnam ar mājasdarbiem?

Mājasdarbi palīdz jūsu bērnam:

- nostiprināt apgūtās zināšanas un iemaņas
- iemācīties strādāt patstāvīgi
- organizēt savu laiku.

Mājasdarbi palīdz jums:

- būt informētam par jūsu bērna mācībām skolā
- sekot bērna sekmēm
- pamanīt jebkādas problēmas, kas var būt jūsu bērnam
- mācīties no savā bērna.

Mājasdarbs ne vienmēr būs rakstisks darbs. Piemēram, bērnam var uzdot noskatīties kādu konkrētu televīzijas programmu vai iztaujāt jūs vai vecvecākus kāda vēstures projekta sagatavošanai.

Vissvarīgākais veids, kā jūs varat atbalstīt sava bērna mācīšanos mājās, ir **izrādīt interesi par to, ko bērns dara.**

Uzdodiet jautājumus, kas bērnam liks atbildēt ar ko vairāk, ne tikai ar jā vai nē, piemēram, *Vai tu vari man kaut ko pastāstīt par šo zīmējumu?* vai arī *Iemāci man kaut ko no tā, ko šodien iemācījies īru valodā.* Ļoti svarīga ir arī **bērna centienu uzslavēšana.**

Apspriediet ar savu bērnu **mājasdarbu** un **sarunājiet, kad, kā un kur** šis mājasdarbs ir jāpaveic. Padomājiet par tādām lietām, kā mierīgas un netraucētas vietas nodrošināšana, kā arī par to, vai jūsu bērns labāk strādā vienatnē vai kopā ar brāļiem/māsām/draugiem. Nolemiet, kurš ir laiks, kad jūsu bērns spēj vislabāk koncentrēties darbam. **Palīdziet savam bērnam izplānot mājasdarba laika** izmantošanu jau iepriekš un palīdziet viņam sakārtot grāmatas, drēbes un iekārtas, kas nepieciešamas nākošajai skolas dienai. Ja jūsu bērnam ir nepieciešama palīdzība mājasdarba izpildē, **palīdziet bērnam atrast veidu, kā pašam atrisināt problēmu**, nevis izpildiet darbu bērna vietā. **Klases audzinātājam ir jāspēj atbildēt uz jebkādiem jautājumiem, kas jums var rasties sakarā palīdzēšanu mājasdarbu izpildē.**

Kādēļ ir svarīgi palīdzēt bērnam mācīties mājās?

Mācīšanās mājās ir svarīga vairāku iemeslu dēļ:

- iespējas mācīties mājās palīdz bērniem sasaistīt to, ko viņi ir iemācījušies skolā, ar reālās dzīves situācijām, piemēram, izmantot iemaņas, ko viņi ir apguvuši fiziskajā audzināšanā, spēlējot spēles ar apkārtnes bērniem
- pētījumi, kas veikti Īrijā un citās valstīs, liecina, ka tad, kad vecāki mājās lasa priekšā saviem bērniem, bērni gūst labākus panākumus lasīšanā.

Bērnam patiks jums pastāstīt par visu, ko viņš ir apguvis skolā un jūsu iedrošināšana un atbalsts viņam palīdzēs kļūt pārliecinātākam, kad bērns gūs panākumus un attīstīsies visās jomās.

Jūsu bērna klases audzinātāja vienmēr labprāt atbildēs uz jūsu jautājumiem un atzinīgi novērtēs jūsu atbalstu un iesaistīšanos.

Pirmskolas pirmā un otrā klase

Apkopojums par jūsu bērna mācībām pirmskolas pirmajā un otrajā klasē 6 mācību programmas nozarēs ir sniegts tālāk, pievienojot dažus ieteikumus tam, kā jūs varat atbalstīt bērna mācīšanos mājās.

VALODA

Ar valodas palīdzību bērns mācās sazināties angļu un īru valodā. Bērns mācās klausīties, runāt, lasīt un rakstīt abās valodās. Šīs valodas iemaņas nodrošina pamatu citu valodu apguvei un ir svarīgas citu mācību programmas priekšmetu apguvei.

Valodas mācību programmā ir uzsvēta **klausīšanās un runāšanas prasmju attīstīšana, lai sagatavotos lasīšanas un rakstīšanas uzsākšanai**. Klausoties un runājot, bērni iemācās jaunus vārdus, lai domātu un runātu par savām domām un sajūtām. Viņi arī mācās klausīties cits citā.

Bērni labāk uztver burtus un vārdus, kad viņi redz rakstību sev apkārt, piemēram, uz klases sienām vai klases bibliotēkā. Bērni klausās stāstus un tos izdomā no lielām grāmatām (lielas grāmatas ar lieliem zīmējumiem un burtiem) kopā ar skolotāju un citiem bērniem. Tas viņiem ļauj parunāt par stāstu, kā arī uzdot un atbildēt jautājumus. No šīm agrīnajām aktivitātēm bērns iemācās svarīgu informāciju par lasīšanu un rakstīšanu. Viņš iemācās, ka vārdi lappusē ir jāraksta un jālasa no kreisās puses uz labo, ka tiem ir nozīme, un ka zīmējumi palīdz izstāstīt stāstu. Bērni arī iemācās, spēlējot atskaņu spēles ar vārdiem, ka dažādiem burtiem ir atšķirīgas skaņas, un izmanto savas klausīšanās iemaņas, lai sadzirdētu vārdos dažādas skaņas. **Švīkāšana**, ķeburu rakstīšana, zīmēšana un krāsošana ar krāsām, krītiņiem, zīmuļiem un pildspalvām **arī palīdz bērna iemācīties lasīt un rakstīt**.

Bērns sāks lasīt savam vecumam atbilstošas grāmatas, ko izvēlējis skolotājs, un iemācīsies pareizi rakstīt burtus un tad, kad viņš tam būs gatavs, viņu iedrošinās kaut ko īsu uzrakstīt.

Sagaidot brīdi, kad bērns tam ir gatavs, viņam jau no paša sākuma ir vieglāk gūt lielākus panākumus lasīšanā un rakstīšanā. Savukārt, ja bērns to sāk to darīt tad, kad nav vēl gatavs, viņam nebūs tādi pat panākumi.

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- kopā ar bērnu dziedot dziesmas, skaitot bērnu dzejolīšus un skaitāmpantiņus abās valodās, un aicinot bērnu iemācīt jums tās dziesmiņas un dzejolīšus, ko viņš ir mācījies skolā. bērniem patīk dzejolīši ar kustībām, tādēļ palīdziet bērnam izdomāt kustības, kas atbilstu vārdiem, vai arī lūdziet, lai bērns jums parāda kustības, ko ir iemācījies
- aizvediet bērnu uz bibliotēku un kopā ar viņu lasot grāmatas, piemēram, lūdziet viņu, paskatoties uz grāmatas vāka zīmējumu, uzminēt, par ko būs stāsts
- uzklausot bērnu un ar viņu sarunājoties un aicinot viņu vairāk stāstīt par dažādām lietām, kas viņu interesē, piemēram, kuras mantas viņam patīk vislabāk un kādēļ.

MATEMĀTIKA

Jūsu bērns mācās saprast un risināt problēmas ar matemātikas mācību programmu. Jūsu bērns ir nodarbināts ar pirmajām matemātiskajām darbībām, piemēram, dažādu priekšmetu šķirošanu, atbilstību sameklēšanu un kārtošanu. Piemēram, jūs varat pamanīt, ka bērns sakārto rotaļlietas rindās uz grīdas vai sakārto rotaļlietas grupās, atbilstoši to dažādajiem veidiem, krāsām vai izmēriem. Šīs darbības nodrošina jūsu bērnam stabilu pamatu, lai iemācītos:

- Skaitļus (ieskaitot skaitīšanu, salīdzināšanu un sakārtošanu)
- Algebru (ieskaitot kopēšanu un pievienošanu krāsu, formas, izmēra un skaitļu paraugiem, izmantojot pērlītes vai klucīšus, vai zīmējot un krāsojot, piemēram, 2 zili, 1 sarkans)
- Mērīšanu (ieskaitot darbu ar garumu, svaru, tilpumu, laiku un naudu)
- Formas un telpu (ieskaitot darbu ar divdimensiju un trīsdimensiju formām)
- Datiem (ieskaitot priekšmetu šķirošanu, kā arī izpratni par shēmām un grafikiem, un to izgatavošanu)

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- lūdziet, lai bērns jums palīdz kaut ko sašķirot vai saskaņot, piemēram, sakārtot rotaļlietas pareizajās kastēs, sašķirot mazgājamo veļu, piemēram, saliekot kopā visus dvieļus vai balto veļu, salikt kopā atbilstošas zeķes, kad jūs kārtojāt drēbes, vai arī palīdzot salikt pirkumus pareizajās vietās. Kamēr jūs ar bērnu kopā darāt šos darbiņus, sarunājieties ar viņu, un pajautājiet bērnam, kā viņš zina, ka kaut kas saskan vai kaut kam ir jāatrodas noteiktā vietā.

- mācot bērnam skaitāmpantiņus un dziesmiņas, kā arī kopā izdomājot darbības, kas atbilst vāriem. Bērns var iemācīties arī agrākos laikos populārus skaitāmpantiņus no vecvecākiem un citiem ģimenes locekļiem. Bērniem patīk tādi skaitāmpantiņi, kā šiem *One, two, buckle my shoe, This old man vai A haon, a dó, a trí, lucha beaga buí.*

SOCIĀLĀ, VIDES UN ZINĀTNISKĀ IZGLĪTĪBA (SVZI)

Sociālajā, vides un zinātnes izglītībā (vēsture, ģeogrāfija un zinātne) uzsvars ir uz **mācību savienošānu ar bērna tiešo apkārtni**. Vēstures apgūvē bērnu interesi par pagātni rosina **savas un ģimenes vēstures izpēte**, piemēram, klausoties savu vecvecāku stāstos par viņu bērnību un jaunību. Ģeogrāfijas un zinātnes apgūvē vietējā un plašākā apkārtnē sniedz bērniem daudz iespēju **veikt pētījumus, kas tiem palīdz izprast pasauli sev apkārt un par to rūpēties**. Sociālajā, vides un zinātnes izglītībā **jūsu bērns izmanto pētniecības iemaņas**, piemēram, *vērošanu, iztaujāšanu, pētīšanu un eksperimentēšanu, novērtēšanu un mērīšanu, klasificēšanu un komunicēšanu*, un tādējādi **jau no mazotnes darbojas kā zinātnieks, vēsturnieks un ģeogrāfs**.

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- runājiet ar savu bērnu par svarīgiem notikumiem viņa dzīvē, piemēram, dienu, kad viņš piedzima, kad atnācāt mājās no slimnīcas, par viņa pirmajiem solīšiem, pirmo zobīņu utt.
- palīdziet bērnam pamanīt un apspriediet kā gadalaiku maiņas ietekmē laika apstākļus, augu un dzīvnieku dzīvi, piemēram, drēbes, ko valkājam ziemā un vasarā, pumpuri, kas parādās pavasarī, un lapas uz kokiem vasarā.
- apspriediet, kas notiek sasildot un atdzesējot, atklājiet lietas, kas kūst un/vai sasalst, piemēram, saldējums, sviests, šokolāde, ūdens un ledus.

MĀKSLAS IZGLĪTĪBA

Trīs priekšmeti – vizuālā māksla, mūzika un drāma, sniedz bērniem iespēju **attīstīt mākslinieciskās un radošās iemaņas**, piedaloties dažādos pasākumos, piemēram, zīmēšana, gleznošana, konstruēšana, piedalīšanās ludziņās, dziedāšana, plaukšķināšana vai dažādu mūzikas instrumentu radītu skaņu izzināšana. **Galvenais nav tas, cik daudz darbu bērns ir radījis (rezultāts), bet gan tas, ko bērns iemācās, iesaistoties radošajās aktivitātēs (process)**. Šī mācību programmas nozare aicina bērnus klausīties, skatīties un reaģēt uz citu klases biedru, kā arī vecāku bērnu un pieaugušo atskaņotu mūziku, radītu mākslas darbu vai teātra sniegumu.

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- dziedot un plaukšķinot bērna mīļākas dziesmas ritmu un aicinot bērnu nodziedāt jaunās dziesmiņas, ko viņš ir iemācījies skolā
- izveidojiet apģērbu un cepuru kolekciju, ko var izmantot spēlēs ar pārgērbšanos
- sakrājiet tukšas kastes, papīrus, krītiņus, krāsas, plastilīnu, pildspalvas, zīmuļus, līmi, vecus audumus u.tml., lai bērns varētu mākslinieciski izpausties.

FIZISKĀ AUDZINĀŠANA

Bērniem ļoti patīk dažādas fiziskās aktivitātes. Pirmskolas klasēs fiziskā audzināšana palīdz bērniem iepazīt un attīstīt savu kustību kontroli, iemācīties sadarboties ar citiem un attīstīt svarīgas sociālās iemaņas, piemēram, dalīšanos, paļaušanos uz citiem un komandas darbu. Bez tam, bērns jautrā veidā iemācās virzienus, kas palīdz lasīt un rakstīt, kā arī orientēties skolā. Jūsu bērns piedalās dažādas fiziskajās aktivitātēs, piemēram:

- Vieglatlētika (ieskaitot skriešanu, lekšanu un mešanu)
- Dejošana (ieskaitot dejas izpēti, radīšanu un priekšnesumu)
- Vingrošana (ieskaitot balansēšanu, kustēšanos dažādos virzienos un kustēšanos, izmantojot palīglīdzekļus, piemēram, riņķus un paklājus)

- Spēles (ieskaitot bumbas noturēšanu, speršanu, nešanu un sišanu, kā arī spēlējot vienkāršas rotaļas)
- Ārpustelpu un piedzīvojumu pasākumi (ieskaitot staigāšanu, sekošanu virzieniem un sekošanu vienkāršām norādēm).¹

Šie pasākumi palīdz bērnam **saprast un novērtēt fiziskās aktivitātes**. Fiziskā audzināšana nostāda bērnu uz aktīvas dzīves ceļa.

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- Iedrošīniet savu bērnu spēlēties ar rotaļlietām, kas viņam palīdz fiziski attīstīties, piemēram, ar konstruktoriem vai plastilīnu
- Iedrošīniet savu bērnu būt aktīvam, piemēram, staigāt, skriet, lekt un spēlēt spēles. Iedrošīniet savu bērnu apmeklēt vai piedalīties vietējos sporta pasākumos, kas viņam palīdzēs izjust piederību kopienai.

¹ Ūdenssportā bērni uzzina par drošību ūdenī un ar rotaļām, kustinot rokas un kājas, mācās, kā kustēties ūdenī. Lai atbilstu katras skolas apstākļiem, šī mācību programma iesaka, ka bērniem kādā brīdī, mācoties pamatskolā, ir jābūt iespējai attīstīt prasmi kustēties ūdenī.

SOCIĀLĀ, PERSONISKĀ UN VESELĪBAS IZGLĪTĪBA (SPVI)

Sociālā, personiskā un veselības izglītība, jeb SPVI, ir saistīt ar **jūsu bērna personisko attīstību, veselību un labklājību**. Tā palīdz bērnam **saprast, kā rūpēties par sevi, kā cienīt citus cilvēkus un kā pret viņiem izturēties, un kā tikt galā ar dažādām sajūtām**. Tas palīdz bērnam iemācīties un attīstīt atbildības sajūtu par savu rīcību. SPVI ietver **Attiecību un seksuālo izglītību (ASI)** – būtisku daļu visu bērnu attīstībā. **Katrā skolā ir ASI politika**, kurā ir izklāstīts, kas tiks mācīts ASI, un kad konkrētā tēma tiks uzsākta.

SPVI mācību programma palīdz bērnam:

- rūpēties par sevi
- apgūt pamata higiēnas iemaņas, piemēram, roku mazgāšanu pirms ēšanas
- attīstīt patstāvību, piemēram, mēteļa vai kurpju uzvilšanu

- tikt galā ar visu jauno skolas dzīvē, piemēram, savas kārtas sagaidīšanu un dalīšanos.

SPVI palīdz bērnam izpētīt un cienīt dažādību, un novērtēt atšķirības cilvēkos, iemācoties kā izturēties pret citiem cilvēkiem un tos cienīt. Bērns arī iemācās attīstīt savas vietas sajūtu skolā un vietējā kopienā, rūpēties par vietējo un apkārtējo vidi un iepazīties ar dažādiem informācijas avotiem.

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- runājiet ar savu bērnu par sajūtām un palīdziet bērnam nosaukt un atpazīt sajūtas, kā arī saprast, ka nav nekas slikts, ja par dažādām lietām rodas dažādas sajūtas
- iedrošiniet savu bērnu rūpēties par sevi un savām mantām gan mājās, gan skolā, piemēram, nomazgāt rokas pirms ēšanas, pakarināt savu mēteli, nolikt savu pusdienu kastīti, sakārtot rotaļlietas
- attīstiet veselīgas ēšanas ieradumus, nodrošinot veselīgas pusdienas skolā un citās ēdienreizēs Brokastis ir sevišķi svarīga ēdienreize, jo ar to sākas bērna veselīga diena.

Pajautājiet sava bērna skolotājam par to, kā vēl jūs savam bērnam varat pirmskolā palīdzēt mācīties mājās. Pajautājiet citiem vecākiem, kas viņiem šķiet vislabākais.

Pamatskolas pirmā un otrā klase

Apkopojums par jūsu bērna mācībām pamatskolas pirmajā un otrajā klasē 6 mācību programmas nozarēs ir sniegts tālāk, pievienojot dažus ieteikumus tam, kā jūs varat atbalstīt bērna mācīšanos mājās.

VALODA

Ar valodas palīdzību bērns mācās sazināties – angļu un īru valodā. Bērns mācās klausīties, runāt, lasīt un rakstīt abās valodās. Šīs valodas iemaņas nodrošina pamatu citu valodu apguvei un ir svarīgas citu mācību programmas priekšmetu apguvei.

Bērns turpina **attīstīt klausīšanās un runāšanas iemaņas** ar sarunu un diskusiju palīdzību, kas palielina bērna vārdu krājumu un attīsta viņa klausīšanās iemaņas. Bērns, piemēram, iemācās *klausīties, uzsākt sarunu, sagaidīt savu kārtu, pareizi lietot valodu sociālās situācijās, aprakstīt, uzdot un atbildēt uz jautājumiem un izpaust sajūtas* reālās un rotaļu situācijās.

Bērns aizvien labāk lasa un raksta skolas pirmajā valodā. **Viņš iemācās izmantot dažādas stratēģijas, kas palīdz lasīt.** Vienu no šīm stratēģijām sauc “fonoloģiskās izpratnes attīstīšana”. Izmantojot šo stratēģiju, bērns iemācās kā atdalīt un izrunāt vārdus, lai tos izlasītu. Tagad bērns **raksta daudz un dažādu iemeslu dēļ**, piemēram, iepirkumu sarakstu, dienasgrāmatu, vēstuli vai e-pastu draugam vai kādu stāstu.

Otrajā klasē skolās, kur pamata mācību valoda ir angļu, vairums bērnu sāk lasīt īru valodā, sākot ar bilžu grāmatām, pirms pāriešanas pie viena vārda un viena teikuma grāmatām. Viņi izmanto daudzas iemaņas un stratēģijas, ko ir apguvuši angļu valodā, lai uzlabotu savas lasīšanas un rakstīšanas iemaņas īru valodā.

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- uzklusot bērnu un ar viņu sarunājoties un aicinot viņu vairāk stāstīt par dažādām lietām, kas viņu interesē, piemēram, pajautājot par viņa mīļāko izklaidi vai hobiju
- lasot kopā ar bērnu un uzdot jautājumus, lai pārbaudītu, ko viņš ir sapratis. Kad jūs esat kopā ar bērnu, jūs varat lasīt uzrakstus un ziņojumus, un tādējādi pievērst viņa uzmanību visam, kas apkārtnē rakstīts.

- lūdzot bērnam pateikt dažus jaunus vārdus vai teikumus, ko viņš skolā ir iemācījies īru valodā
- skatoties multfilmas un bērnu raidījumus TG4 kanālā kopā ar bērnu, kas viņam dabiski ļaus pierast pie runas īru valodā.

MATEMĀTIKA

Jūsu bērns mācās pārbaudīt, saprast un risināt problēmas ar matemātikas mācību programmu. Pirmajā un otrajā klasē bērni turpina **strādāt ar reāliem priekšmetiem**, piemēram, klučiem, krītiņiem, skaitīkļiem, krāsainām formām, smiltīm un ūdeni, un papildināt savas zināšanas un izpratni par jaunu saturu:

- Attiecībā uz skaitļiem (ieskaitot skaitīšanu, salīdzināšanu un kārtošanu, iemācoties par vietas vērtību, skaitļu saskaitīšanu un atņemšanu, un darbu ar daļskaitļiem)
- Attiecībā uz algebru (ieskaitot skaitļu rindu iepazīšanu un izmantošanu, piemēram, nepāra un pāra skaitļi vai skaitļa desmit pieskaitīšana kādam skaitlim)
- Attiecībā uz mērīšanu (ieskaitot darbu ar garumu, svaru, tilpumu, laiku un naudu)
- Attiecībā uz formu un telpu (ieskaitot darbu ar divdimensiju formām, trīsdimensiju formām un leņķiem)
- Attiecībā uz datiem (ieskaitot izpratni par shēmām un grafikiem, un to izpratni un izgatavošanu)

Strādājot ar paraugiem, mērījumiem, formām, telpu un datiem, jūsu bērns par pamatu ņem to, ko ir iemācījies pirmskolas klasēs. Jūsu **bērns tagad strādā ar lielākiem skaitļiem** un tādējādi uzzina par vietas vērtību tādā nozīmē, ka piemēram, skaitlis 14 sastāv no 1 desmita un 4 vienībām.

Bērnam tas ir jāsaprot, lai viņš, piemēram, varētu vieglāk saskaitīt divus vai vairāk lielus skaitļus. Jūsu bērns arī iemācīsies atņemt, izmantojot šos lielos skaitļus, un veids, kādā bērni to mācās darīt šodien, iespējams, atšķiras no tā, kā mācījāties jūs. Ja jums rodas kādas šaubas, atcerieties, ka jūs vienmēr varat pajautāt skolotājam!

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- palīdzot bērnam saskaldīt skaitļus desmitos un vienībās, izveidojot skaitļus no priekšmetiem, piemēram, krītiņiem vai zīmuļiem un apliekot tiem gumiju, lai tos

sagrupētu pa desmit. palīdzot bērnam saprast, ka jebkurš priekšmets, kas ir palicis pāri, ir vienība

- veiciniet, lai bērns veiktu aprēķinus, piemēram, ejot pastaigā, lūdziet, lai viņš apdomājas un uzmin, cik soļu vajadzēs, lai aizietu līdz kādai konkrētai vietai. Pusceļā apstājieties un pajautājiet, vai viņš nevēlas mainīt savu minējumu. Jūs varat arī bērnam lūgt noteikt, vai virtuvē esošā miltu paka ir smagāka par kartupeļu maisiņu un pēc tam pārbaudīt viņa novērtējumu, nosverot šos objektus.

SOCIĀLĀ, VIDES UN ZINĀTNISKĀ IZGLĪTĪBA (SVZI)

Sociālajā, vides un zinātnes izglītībā (vēsture, ģeogrāfija un zinātne) bērns turpina **mācīties no savas tiešās apkārtnes**. Bērni var izpētīt savas apkārtnes ēku, piemēram, skolas vēsturi, apspriest kā dažādi cilvēki apkārtņē viņiem palūdz vai novērot apkārtņē esošo koku un augu dzīves pārmaiņas atkarībā no gadalaikiem. **Izpētes iemaņu izmantošana veicina zinātnieka, vēsturnieka un ģeogrāfa intereses rašanos bērņā.** Šādas iemaņas ietver *iztaujāšanu, novērošanu, paredzēšanu, pētīšanu un eksperimentēšanu, novērtēšanu un mērīšanu, klasificēšanu un reģistrēšanu, kā arī saskarsmi.*

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- palīdzot bērnam mājās veikt novērojumus un pētījumus, piemēram, audzēt sēkliņas vai sīpolus, vai arī pārbaudīt, cik ilgs laiks paiet, darot kādu konkrētu darbību, vai izmēģināt, vai materiāli magnetizējas vai nē
- iedrošinot savu bērnu jums izstāstīt par tēmām, ko viņi ir mācījušies zinātnes, vēstures un ģeogrāfijas stundās. Bērni atceras to, ko ir mācījušies, ja viņiem ir iespēja apgūto izskaidrot kādam citam cilvēkam.

MĀKSLAS IZGLĪTĪBA

Mākslas izglītībā (vizuālā māksla, mūzika un drāma) jūsu bērns ir daudz iespēju **būt radošam un attīstīt savu iztēli ar mākslas nodarbību, mūzikas un drāmas palīdzību. Galvenais nav tas, cik daudz darbu bērns ir radījis (rezultāts), bet gan tas, ko bērns iemācās, iesaistoties radošajās aktivitātēs (process)**. Pirmajā un otrajā klasē jūsu bērns turpina pētīt un eksperimentēt mākslā un mūzikā un viņam ir daudz iespēju **piedalīties iztēles un drāmas rotaļās**. Šī mācību programmas nozare aicina bērnus klausīties, skatīties un reaģēt uz citu klases biedru, kā arī vecāku bērnu un pieaugušo atskaņotu mūziku, radītu mākslas darbu vai teātra sniegumu.

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- klausoties dažādu žanru mūziku braucot ar mašīnu vai darot mājas darbus. Pajautājiet savam bērnam, vai viņam patīk dziesmas vai skaņdarbs un ļaujiet viņam izlemt, kādu mūziku viņš gribētu klausīties
- veiciniet, ka bērns izmanto dažādus līdzekļus, piemēram, krāšņus, krāsas, plastilīnu, pildspalvas, zīmuļus, līmi, vecus audumus u.tml., lai bērns varētu mākslinieciski izpausties
- kopā ar bērnu skatieties bērnu ludziņas televīzijā vai aizejot uz kino, teātri, koncertu, un mākslas izstādēm un pēc tam pārrunājot redzēto un bērna iespaidus.

FIZISKĀ AUDZINĀŠANA

Fiziskā audzināšana sniedz jums bērna turpmākas iespējas **ar fiziskās aktivitātes palīdzību apgūt svarīgas sociālās iemaņas**. Jūsu bērns aizvien vairāk spēj izmantot savu ķermeni dažādos veidos un var jau piedalīties pieaugušo komandas spēļu, piemēram, basketbola vai gēlu futbola bērnu versijās un spēlēs, kurās piedalās visi. Piedaloties dažādās fiziskajās aktivitātēs, bērni mācās **uzlabot savus sasniegumus un izvēlēties kādas aktivitātes viņiem patīks** vēlāk dzīvē. Jūsu bērns piedalās dažādās fiziskajās aktivitātēs, piemēram:

- Vieglatlētika (ieskaitot skriešanu, lekšanu un mešanu)
- Dejošana (ieskaitot dejas izpēti, radīšanu un priekšnesumu)
- Vingrošana (ieskaitot balansēšanu, kustēšanos dažādos virzienos un pēc kārtas vienatnē un ar citiem bērniem, kā arī kustēšanos, izmantojot palīglīdzekļus, piemēram, paklājus un solus)
- Spēles (ieskaitot bumbas noturēšanu, speršanu, nešanu un sišanu, kā arī spēlējot sporta spēļu bērnu versijas)
- Ārpustelpu un piedzīvojumu pasākumi (ieskaitot staigāšanu, sekošanu virzieniem un kartēm, kā arī sekošanu vienkāršām norādēm un šķēršļotiem maršrutiem).²

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- Iedrošīniet savu bērnu mājās būt aktīvam, piemēram, staigāt, lēkāt, skriet, spēlēt spēles un piedalīties vietējos sporta pasākumos, kas palīdzēs bērnam attīstīt piederības sajūtu kopienai
- Iedrošīniet, lai bērns izdomā un spēlē spēles ar citiem bērniem, un apspriediet spēles noteikumu nepieciešamību un izdomājiet komandas stratēģiju.

² Ūdenssportā bērni uzzina par drošību ūdenī un ar rotaļām, kustinot rokas un kājas, mācās, kā kustēties ūdenī. Lai atbilstu katras skolas apstākļiem, šī mācību programma iesaka, ka bērniem kādā brīdī, mācoties pamatskolā, ir jābūt iespējai attīstīt prasmi kustēties ūdenī.

SOCIĀLĀ, PERSONISKĀ UN VESELĪBAS IZGLĪTĪBA (SPVI)

Sociālā, personiskā un veselības izglītība, jeb SPVI, ir saistīt ar **jūsu bērna personisko attīstību, veselību un labklājību**. SPVI palīdz bērnam **iemācīties un attīstīt atbildības sajūtu par savu rīcību**. Viņš arī iemācās **kā cienīt citus cilvēkus un kā pret viņiem izturēties, kā arī to, kā tik galā ar savām sajūtām**. SPVI ietver **Attiecību un seksuālo izglītību (ASI)** – būtisku daļu visu bērnu attīstībā. **Katrā skolā ir ASI politika**, kurā ir izklāstīts, kas tiks mācīts ASI, un kad konkrētā tēma tiks uzsākta.

SPVI mācību programma palīdz bērnam par sevi rūpēties, piemēram, uzzinot, cik liela nozīme ir ēdienam, lai bērns augtu, būtu vesels un enerģijas pilns, un apspriežot un mācoties attiecīgas drošības stratēģijas. Bērns tiek iedrošināts attīstīt aizvien lielāku patstāvību. Bērns arī iemācās attīstīt savas vietas sajūtu skolā un vietējā kopienā, rūpēties par vietējo un apkārtējo vidi un iepazīties un būt izvēlīgākam attiecībā uz dažādiem informācijas avotiem .

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- runājiet ar bērnu par dažādiem jautājumiem, kas viņu ietekmē, piemēram, par attiecībām ar ģimeni un draugiem, kas notiek skolā un kā būt drošībā. Ar sarunām palīdziet bērnam atrast veidus, kā tikt galā ar problēmām, piemēram, kā salīgt mieru ar draugu pēc strīda, vai ko darīt bīstamās situācijās. Ar šādu sarunu palīdzību bērns iemācīsies, ka var ar jums runāt par jebko.
- Dodiet bērnam iespēju būt patstāvīgam un pieņemt lēmumus, piemēram, kad pildīt mājasdarbus, ko darīt ar kabatas naudu, vai ko spēlēt un darīt, kad atnāk ciemos draugi. Runājiet ar bērnu un iedrošiniet viņu pārskatīt šos lēmumus, lai viņš veiktu pārdomātu izvēli
- veiciniet veselīgas ēšanas ieradumus, nodrošinot veselīgas pusdienas skolā un citās ēdienreizēs. Brokastis ir sevišķi svarīga ēdienreize, jo ar to sākas bērna veselīga diena.

Pajautājiet sava bērna skolotājam par to, kā vēl jūs savam bērnam varat pirmajā un otrajā klasē palīdzēt mācīties mājās. Pajautājiet citiem vecākiem, kas viņiem šķiet vislabākais.

Trešā un ceturtā klase

Apkopojums par jūsu bērna mācībām trešajā un ceturtajā klasē 6 mācību programmas nozarēs ir sniegts tālāk, pievienojot dažus ieteikumus tam, kā jūs varat atbalstīt bērna mācīšanos mājās.

VALODA

Angļu valodā jūsu bērns turpina attīstīt *klausīšanās un runāšanas iemaņas* ar sarunu un diskusiju palīdzību. Viņš mācās: *klausīties, uzsākt sarunas, uzdot jautājumus, stāstīt stāstus, apkopot idejas, izpaust un izskaidrot sajūtas, dot norādījumus, strīdēties, pārliecināt un paust viedokli*. Līdz šim brīdim bērnam jau vajadzētu diezgan tekoši lasīt un rakstīt. Bērns **lasa plašu lasāmvielas klāstu**, piemēram, īsos stāstus, romānus, dzejoļus, lugas, laikrakstu un žurnālu rakstus, informācijas materiālus un arī izmanto internetu, lai papildinātu lasāmvielas klāstu. Jūsu bērns **raksta dažādu iemeslu dēļ un dažādos veidos**, piemēram, vēstules, dienasgrāmatu, dzejoļus, stāstus, laikrakstu un žurnālu rakstus, kā arī grāmatu un filmu apskatus. Jūsu bērns aizvien labāk spēj pārskatīt sava raksta pirmos uzmetumus un ar skolotāja un klasesbiedru palīdzību **atrod veidus, kā uzlabot rakstīto un skaidrāk izpaust domu**. Datora izmantošana var būtiski palīdzēt šajā rakstīšanas procesā.

Īru valodā bērns turpina **attīstīt sarunas un saskarsmes iemaņas** un veidot vārdu krājumu, strādājot ar dažādām tēmām, piemēram, **mé féin, sa bhaile, an scoil, bia, an aimsir, an teilifís, siopadóireacht, caitheamh aimsire, éadaí agus ócáidí speisialta (es pats, mājas, skola, ēdiens, laika apstākļi, televīzija, iepirkšanās, brīvais laiks, apģērbs un īpaši gadījumi)**. Bērns aizvien labāk spēj lasīt un rakstīt īsus tekstiņus īru valodā.

Skolās, kur apmācība notiek galvenokārt īru valodā, bērns lasa un reaģē uz plašāku lasāmvielas klāstu. Viņš arī raksta īru valodā dažādu iemeslu dēļ un dažādos veidos.

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- iedrošiniet savu bērnu lasīt abās valodās, katru nedēļu apmeklēt vietējo bibliotēku un uzdriet bērnam jautājumus par izlasīto. Lai gan bērns jau ir vecāks, viņam vēl

aizvien patīk lasīt kopā ar jums. Piemēram, jūs varat pārmaiņus lasīt balsī kāda romāna lappuses, tādējādi pagarinot lasīšanas laiku

- parādiēt, ka jūs augstu vērtējat rakstīšanu, radot mājās dažādus iemeslus rakstīšanai, piemēram, sarakstu un zīmīšu rakstīšana, vēstuli un e-pastu rakstīšana draugiem un ģimenes locekļiem, dienasgrāmatas rakstīšana, ģimenes pasākumu plānošana rakstiski, grāmatu un filmu apskatu rakstīšana un kopīga apspriešana utt.
- palīdziet savam bērnam mājās vai vietējā bibliotēkā lietot datoru, lai rakstītu e-pastus vai kaut ko līdzīgu un pēc tam izskatītu, izlabotu un uzlabotu uzrakstīto. Palīdziet savam bērnam izmantot arī internetu, lai meklētu informāciju un atrastu interesantu un daudzveidīgu lasāmvielu.

MATEMĀTIKA

Jūsu bērns mācās saprast un risināt problēmas ar matemātikas mācību programmu. Bērni turpina **strādāt ar reāliem materiāliem**, piemēram, skaitļiem, klucīšiem, daļskaitļu kauliņiem, mērīšanas ierīcēm, skaitļu spēlēm, spēļu kārtīm un matemātikas datorprogrammām, kas palīdz papildināt savas zināšanas un izpratni par jauno saturu:

- Attiecībā uz skaitļiem (ieskaitot vietas vērtības saprašanu, skaitļu saskaitīšanu, atņemšanu, reizināšanu un dalīšanu, kā arī darbu ar daļskaitļiem un decimāldaļskaitļiem)
- Attiecībā uz algebru (ieskaitot pieskaitīšanu skaitļu rindām un virknēm, piemēram, 1, 3, 9, 27..., kā arī to izmantošanu)
- Attiecībā uz mērīšanu (ieskaitot darbu ar garumu, laukumu, svaru, tilpumu, laiku un naudu)
- Attiecībā uz formu un telpu (ieskaitot darbu ar trīsdimensiju formām, divdimensiju formām, līnijām un leņķiem)
- Attiecībā uz datiem (ieskaitot izpratni par shēmām un grafikiem, kā arī varbūtības un nejaušības izziņāšanu)

Pastāvīgi tiek uzsvērts tas, ka **bērna apmācība ir jāsasaista ar praktiskiem reālās dzīves uzdevumiem**, iesaistot matemātiku, piemēram, strādājot ar mērījumiem, jūsu bērns var strādāt, lai atrisinātu reālās dzīves vajadzības, piemēram, izmērīt istabu un

aprēķināt, cik daudz vajadzēs tapetes, vai izdomāt, kā pielāgot kādu četriem cilvēkiem paredzētu recepti, ja ir jāgatavo sešiem!

Sākot no ceturtās klases **bērni mācās lietot kalkulatoru**, lai ar lieliem skaitļiem veiktu aprēķinus, ko viņi jau ir iemācījušies darīt uz papīra. Kalkulatora izmantošana **nenozīmē, ka vairs nav jāmacās saskaitīt, atņemt, reizināt un dalīt skaitļus**, bet gan to, ka bērni var pārbaudīt savus aprēķinus un atbildes, kā arī labāk saprast, kā darbojas skaitļi. **Kalkulatora izmantošana palīdz bērniem koncentrēties uz risināmo problēmu un labākā risinājuma atrašanu.**

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- Iedodiet savam bērnam iepirkumu čekus un rēķinus, kuros ir izdzēsta kopsumma, un lūdziet, lai bērns aprēķina kopējo summu, noapaļojot skaitļus lūdz tuvākajam eiro. Iedrošiniet bērnu atbildes pārbaudē izmantot kalkulatoru. Bērns var arī izmantot kalkulatoru, kad jūs liekat preces iepirkumu ratiņos, lai visu laiku zinātu, cik naudas tiek tērēts. Šādi jūsu bērns sapratīs, ka kalkulatoru var izmantot arī praktiski!
- veiciniet, ka jūsu bērns apkopo, analizē un iepazīstina ar datiem dabiski, piemēram, parādiet bērnam, kā fiksēt laiku, kas pavadīts skatoties televizoru un fiziskās nodarbēs konkrētajā nedēļā. Palīdziet viņam izveidot grafiku, kurā bērns katru dienu var ierakstīt, cik laika iztērēts katrai nodarbei. Nedēļas beigās aprunājieties ar bērnu par to, ko šī informācija parāda
- uzdodiet jautājumus, kas liek bērnam izmantot matemātiskās prāta stratēģijas, kas apgūtas skolā, piemēram, braucot ar mašīnu, jūs varat bērnam pajautāt, *cik tālu mēs aizbrauksim trīs stundās, ja brauksim ar ātrumu 55 jūdzes stundā? vai arī ja degviela maksā €1,09 litrā, cik būs jāmaksā, ja iepildīsiet mašīnā 30 litrus?*

SOCIĀLĀ, VIDES UN ZINĀTNISKĀ IZGLĪTĪBA (SVZI)

Sociālajā, vides un zinātnes izglītībā (vēsture, ģeogrāfija un zinātne) bērns turpina izmantot mājas, klasi un tuvējo apkārtni kā mācību līdzekļus. **Mācību process tiek paplašināts, iekļaujot plašākas apkārtnes, Īrijas un citu valstu, izpēti.** Bērni, **strādājot kā zinātnieki, vēsturnieki un ģeogrāfi**, izmanto tās pašas izpētes iemaņas

- *iztaujāšanu, novērošanu, paredzēšanu, pētīšanu un eksperimentēšanu, novērtēšanu un mērīšanu, klasificēšanu un reģistrēšanu, kā arī saskarsmi.* Fotogrāfijas, reāli priekšmeti un informācijas avoti, piemēram, enciklopēdijas, atlanti, datorprogrammas un internets, palīdz bērniem izpētīt pasauli, kas atrodas ārpus viņu tuvākās apkārtnes. **Jaunās zināšanas balstās un sasaistās ar jau iepriekš apgūto**, piemēram, ģeogrāfijā bērni mācās par kādas citas Īrijas vietas fizikālajām īpašībām, taču sasaista to ar iepriekš apgūto, tās salīdzinot un pretnostatot savas apkārtnes īpašībām. Līdzīgi arī vēsturē bērni var atklāt, kā cilvēku dzīve laika gaitā ir mainījusies viņu apkārtne **un** citās vietās, veicot izpēti par kādu konkrētu tēmu, piemēram, *mājas*.

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- skatoties kopā ar bērnu televīzijas ziņas vai dokumentālās filmas. Jūs, piemēram, varat izmantot karti vai globusu, lai atrastu tās valstis, par kurām tika stāstīts raidījumā, vai arī izvēlēties kādu īpaši interesantu ziņu tēmu, un izmantojot uzziņu literatūru vai internetu, lai vairāk uzzinātu par šo tēmu, iesaistītajiem cilvēkiem un vietām.
- iesaistiet savu bērnu dažādu mājās nepieciešamu lietu, piemēram, plauktiņa vai žurnālgaldiņa izgatavošanā.
- Apmeklējiet savas apkārtnes vēsturiski interesantās vietas un muzejus, runājiet ar bērnu par vēsturi par vietām un lietām, kas jums ir apkārt.

MĀKSLAS IZGLĪTĪBA

Trijos vizuālās mākslas, mūzikas un drāmas priekšmetos jūsu bērns ir daudz iespēju **būt radošam un attīstīt savu iztēli ar mākslas nodarbību, mūzikas un drāmas palīdzību.** Tiek uzsvērta jūsu bērna **aktīva un ieinteresēta piedalīšanās** māksliniecišķos pasākumos. Tāpat kā pirmajās klasītēs, **galvenais nav tas, cik daudz darbu bērns ir radījis (rezultāts), bet gan tas, ko bērns iemācās, iesaistoties radošajās aktivitātēs (process).** Bērns uzlabo un pilnveido iemaņas, ko jau ir apguvis, pētot un eksperimentējot mākslas, mūzikas un drāmas nodarbībās. Bērni strādā ar plašāku māksliniecišķo materiālu klāstu, un piedalās vairākos mūzikas un drāmas pasākumos. Šī mācību programmas nozare aicina bērnus **klausīties, skatīties**

un **reaģēt uz** citu klases biedru, kā arī vecāku bērnu un pieaugušo atskaņotu mūziku, radītu mākslas darbu vai teātra sniegumu.

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- veiciniet bērna interesi par mūzikas klausīšanos vai izpildīšanu, piemēram, klausoties CD, dziedot dziesmas, spēlējot sintezatoru vai kādu citu mūzikas instrumentu
- veiciniet, lai bērns izpauž sevi mākslinieciski, nodrošinot materiālus un vietu, kur ar to nodarboties. Uzlieciet bērnam par pienākumu visu savākt un sakārtot, kad viņš ir beidzis strādāt
- kopā ar bērnu skatoties bērnu ludziņas televīzijā vai aizejot uz kino, teātri, koncertu, un mākslas izstādēm un pārrunājot redzēto un bērna iespaidus.

FIZISKĀ AUDZINĀŠANA

Trešajā un ceturtajā klasē jūsu bērns atkal piedalās **dažādās fiziskajās aktivitātēs, gan telpās, gan ārpus tām**, piemēram:

- Viegatlētika (ieskaitot skriešanu, lekšanu un mešanu)
- Dejošana (ieskaitot dejas izpēti, radīšanu un priekšnesumu)
- Vingrošana (ieskaitot balansēšanu, kustēšanos dažādos virzienos un pēc kārtas, vienatnē un ar citiem bērniem, kā arī kustēšanos, izmantojot palīglīdzekļus, piemēram, paklājus un solus)
- Spēles (ieskaitot bumbas noturēšanu, speršanu, nešanu un sišanu, kā arī spēlējot sporta spēļu bērnu versijas)
- Ārpustelpu un piedzīvojumu pasākumi (ieskaitot staigāšanu, sekošanu virzieniem kartēs, kā arī sekošanu vienkāršām norādēm un šķēršļotiem maršrutiem).³

Šie pasākumi palīdz bērnam saprast un novērtēt fiziskās aktivitātes. Uzsvars ir uz to, lai **fiziskās audzināšanas nodarbības būtu interesantas un patīkamas**, un bērns iemācītos **strādāt kopā ar citiem, lai uzlabotu vispārējo darbu grupā**. Tajā pat laikā, tiek veicināts, lai jūsu bērns pats savā nodabā **uzlabotu un pilnveidotu savus individuālos sasniegumus** dažādās fiziskajās aktivitātēs. Iepazīstoties ar **dažādiem**

fizisko aktivitāšu veidiem, jūs pamanīsiet, ka viens sporta veids vai spēle bērnam patīk labāk nekā citi. Tad ar to var nodarboties arī ārpus skolas un vēlāk dzīvē.

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- Atrodiet dienā laiku fiziskajām aktivitātēm mājās un veiciniet bērna piedalīšanos pasākumos, ko organizē vietējie klubi un organizācijas, ieskaitot peldēšanas un vieglatlētikas klubus, amerikāņu futbola, hērlinga, futbola vai basketbola klubus, kā arī īru deju un citu dejas veidu nodarbības. Tas palīdzēs bērnam attīstīt piederības sajūtu savai kopienai.
- Vediet bērnu uz nodarbībām brīvā dabā, piemēram, peldēšanu, un apmeklējiet piedzīvojumu rotaļlaukumus.

³ Ūdenssportā bērni uzzina par drošību ūdenī un ar rotaļām, kustinot rokas un kājas, mācās, kā kustēties ūdenī. Lai atbilstu katras skolas apstākļiem, šī mācību programma iesaka, ka bērniem kādā brīdī, mācoties pamatskolā, ir jābūt iespējai attīstīt prasmi kustēties ūdenī.

SOCIĀLĀ, PERSONISKĀ UN VESELĪBAS IZGLĪTĪBA (SPVI)

Sociālā, personiskā un veselības izglītība, jeb SPVI, ir saistīt ar jūsu bērna **personisko attīstību, veselību un labklājību**. Tā palīdz bērnam **saprast, kā rūpēties par sevi, kā cienīt citus cilvēkus un kā pret viņiem izturēties, un kā tikt galā ar savām sajūtām**. Tas palīdz bērnam **iemācīties un attīstīt atbildības sajūtu par savu rīcību**. **SPVI ietver Attiecību un seksuālo izglītību (ASI)** – būtisku daļu visu bērnu attīstībā. Šīs nodarbības bērniem palīdz uzzināt par pārmaiņām, kas notiek viņu ķermenī dažādos attīstības posmos, piemēram, pubertātes laikā. **Katrā skolā ir ASI politika**, kurā ir izklāstīts, kas tiks mācīts ASI, un kad konkrētā tēma tiks uzsākta.

Bērns vairāk uzzina kā rūpēties par sevi, un kas viņu padara par nekārtojamu personību, piemēram, viņa priekšrocības un trūkumi, tas, kas viņam patīk un nepatīk. Bērns izzina un apspriež faktorus, kas ietekmē viņa lēmumus un izvēles, kā arī apspriež, kādēļ un kā pieaugušie var pieņemt lēmumus un noteikt ierobežojumus. Bērni arī vairāk apzinās savu ieguldījumu skolā un vietējā kopienā, mācās par cilvēku

dzīvi citās vietās, kā arī rūpēties par tuvējo un plašāko apkārtni. Viņi arī mācās domāt par masu mediju nozīmi un ietekmi viņu dzīvē, kā arī to apstrīdēt.

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- veiciniet veselīgas ēšanas ieradumus, nodrošinot veselīgas pusdienas skolā un citās ēdienreizēs. Brokastis ir sevišķi svarīga ēdienreize, jo ar to sākas bērna veselīga diena
- Runājiet ar bērnu par to, kas ir rakstīts avīzē, vai par kādu televīzijas/radio raidījumu vai filmu, ko esat kopā noskatījušies. Pajautājiet bērnam par viņa sajūtām, uzskatiem un raizēm
- runājiet ar savu bērnu par dažādiem jautājumiem, kas viņu ietekmē, piemēram, par attiecībām ar ģimeni un draugiem, kas notiek skolā, par to, kā būt drošībā un cik bīstama ir dažādu vielu, piemēram, narkotiku un alkohola lietošana. Ar sarunām palīdziet bērnam saprast, kā pareizi risināt jebkuru problēmu, kas var rasties, piemēram, huligānismu vai spiedienu no klasesbiedru puses. Ar šādu sarunu palīdzību bērns iemācīsies, ka var ar jums runāt par jebko

Pajautājiet sava bērna skolotājam par to, kā vēl jūs savam bērnam varat trešajā un ceturtajā klasē palīdzēt mācīties mājās. Pajautājiet citiem vecākiem, kas viņiem šķiet vislabākais.

Piektā un sestā klase

Apkopojums par jūsu bērna mācībām pamatskolas piektajā un sestajā klasē 6 mācību programmas nozarēs ir sniegts tālāk, pievienojot dažus ieteikumus tam, kā jūs varat atbalstīt bērna mācīšanos mājās.

VALODA

Ar valodas palīdzību bērns mācās sazināties angļu un īru valodā. Bērns mācās klausīties, runāt, lasīt un rakstīt abās valodās. Šīs valodas iemaņas nodrošina pamatu citu valodu apguvei un ir svarīgas citu mācību programmas priekšmetu apguvei.

Angļu valodā jūsu bērna **klausīšanās un runāšanas iemaņas turpina attīstīties** ar sarunu un diskusiju palīdzību. Viņš mācās: *klausīties, uzsākt sarunas, uzdot jautājumus, stāstīt stāstus, apkopot, izpaust un izskaidrot sajūtas, dot norādījumus, strīdēties, pārliecināt un paust viedokli*. Tagad jūsu bērnam jau vajadzētu tekoši lasīt un rakstīt un viņš mācās domāt par vēstījumiem, kas ietverti gan viņa paša rakstītajā, gan plašajā lasāmvielā klāstā, ko viņš lasa izklaides un informācijas nolūkā, kā arī apstrīdēt tos vēstījumus. Lasot **skolā kādu romānu**, bērns piedalās grupas vai visas klases lasīšanā un dalās ar saviem iespaidiem par lasīto un minējumiem par to, kas vēl var notikt ar citiem. Romānu lasīšana palīdz bērnam lasīt ilgstošāku laiku. Bērns arī raksta garus tekstus un tādējādi iemācās pilnveidot vienu rakstītu tekstu ilgākā laikā, to pārskatot un pārstrādājot.

Īru valodā bērni turpina **pilnveidot savas sarunas un komunikācijas iemaņas**, kā arī papildināt savu vārdu krājumu īru valodā, par pamatu ņemot to, ko viņi ir iemācījušies iepriekšējās klasēs.

Viņi strādā ar tām pašām tēmām, ar ko iepriekšējos gados: **mé féin, sa bhaile, an scoil, bia, an aimsir, an teilifís, siopadóireacht, caitheamh aimsire, éadaí agus ócáidí speisialta (es pats, mājas, skola, ēdiens, laika apstākļi, televīzija, iepirkšanās, brīvais laiks, apģērbs un īpaši gadījumi)**. Jūsu bērns **izmanto ikdienas resursus**, piemēram, avīžrakstus un radio vai televīzijas programmas (piemēram, TG4 ziņas). Šie reālie materiāli pilnveido un uzlabo bērna klausīšanās un runāšanas iemaņas īru valodā, nostiprina domu par lasīšanu informācijas iegūšanai un prieka pēc, kā arī tas ir labs paraugs un iemesls rakstīšanai. Skolās, kur apmācība

notiek galvenokārt Īru valodā, bērns lasa un reaģē uz plašāku lasāmvielas klāstu un raksta Īru valodā dažādu iemeslu dēļ un dažādos veidos.

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- klausoties bērnam un ar viņu sarunājoties, piemēram, par to, kas notiek skolā, par viņa draugiem vai kādu citu bērnu interesējošu tēmu
- kopā ar bērnu skatoties TG4 televīzijas programmas, piemēram, *an nuacht*, viktorīnas, multfilmas vai sporta programmas. Lai gan jūsu bērns sākumā, iespējams, vēl daudz ko nesapratīs no lietotās valodas, viņš tomēr spēs saprast programmu būtību ar attēlu un skaņas un savu iepriekšējo zināšanu palīdzību
- veicinot to, ka jūsu bērns vietējā bibliotēkā ņem grāmatas, romānu vai stāstu ierakstus.

MATEMĀTIKA

Jūsu bērns mācās saprast un risināt problēmas ar matemātikas mācību programmu. Bērni **turpina strādāt ar reāliem materiāliem**, piemēram, skaitītkļiem, klucīšiem, daļskaitļu kauliņiem, mērīšanas ierīcēm, skaitļu spēlēm, spēļu kārtīm un matemātikas datorprogrammām, kas palīdz papildināt savas zināšanas un izpratni par jauno saturu:

- Attiecībā uz skaitļiem (ieskaitot vietas vērtības saprašanu, skaitļu saskaitīšanu, atņemšanu, reizināšanu un dalīšanu, kā arī darbu ar daļskaitļiem un decimāldaļskaitļiem)
- Attiecībā uz algebru (ieskaitot darbu ar pozitīviem un negatīviem skaitļiem, izmantojot skaitļu rindu un strādājot vienādojumiem un nevienādībām)
- Attiecībā uz mērīšanu (ieskaitot darbu ar garumu, laukumu, svaru, tilpumu, laiku un naudu)
- Attiecībā uz formu un telpu (ieskaitot darbu ar trīsdimensiju formām, divdimensiju formām, līnijām un leņķiem)
- Attiecībā uz datiem (ieskaitot shēmu un grafiku saprašanu, skaidrošanu un sagatavošanu, kā arī varbūtības un nejaušības izzināšanu)

Uzdevumu un praktisko problēmu risināšana, ko veic jūs bērns piektajā un sestajā klasē, līdzinās tam, kā tas tika darīts iepriekšējās klasēs. Tomēr, šie uzdevumi un kļuvuši **grūtāki un sarežģītāki**.

- radiet bērnam iespējas rīkoties ar naudu un iekļauties noteiktā budžetā, piemēram, jūs varat noteikt, ka bērna pienākums ir izplānot iepirkšanos un iekļaujoties noteiktā budžetā, nopirkt noteiktas lietas no iepirkumu saraksta. Viņš var izmantot internetu, lai pārbaudītu un salīdzinātu, piemēram, CD vai DVD cenas internetveikalos.
- nodrošinot bērnam iespēju mājās risināt reālās dzīves problēmas, piemēram, lūdziet bērnam palīdzību, lai saskrūvētu mēbeles vai izmērītu istabu tapešu vai jauna paklāja iegādei.

SOCIĀLĀ, VIDES UN ZINĀTNISKĀ IZGLĪTĪBA (SVZI)

Sociālajā, vides un zinātnes izglītībā (vēsture, ģeogrāfija un zinātne) bērns turpina izmantot klasi, skolu un tuvējo apkārtni kā mācību līdzekļus. **Viņu izglītošanās paplašinās, lai pētītu citas vietas Īrijā un citās valstīs, kā arī izpētītu agrāk dzīvojušu cilvēku dzīvi.** Bērni, **strādājot kā zinātnieki, vēsturnieki un ģeogrāfi,** izmanto tās pašas izpētes iemaņas - *iztaujāšanu, novērošanu, paredzēšanu, pētīšanu un eksperimentēšanu, novērtēšanu un mērīšanu, klasificēšanu un reģistrēšanu, kā arī saskarsmi.* Fotografijas, reāli priekšmeti un informācijas avoti, piemēram, enciklopēdijas, atlanti, datorprogrammas un internets, palīdz bērniem izpētīt pasauli, kas atrodas ārpus viņu tuvākās apkārtnes. **Jaunās zināšanas balstās un sasaistās ar jau iepriekš apgūto,** piemēram, ģeogrāfijā bērni mācās par kādas citas Īrijas vietas fizikālajām īpašībām, taču sasaista to ar iepriekš apgūto, tās salīdzinot un pretnostatot savas apkārtnes īpašībām.

Līdzīgi arī vēsturē bērni var atklāt, kā cilvēku dzīve laika gaitā ir mainījusies viņu apkārtne **un** citās vietās, veicot izpēti par kādu konkrētu tēmu, piemēram, *mājas*.

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- kopā ar bērnu skatieties dokumentālas filmas un programmas pār vēsturi, ģeogrāfiju vai zinātni. Beidzoties raidījumam, izmantojiet karti, globusu vai internetu, lai atrastu valstis, par kurām tika runāts raidījumā. Izmantojiet uzziņu literatūru vai internetu,

lai uzzinātu vairāk par stāstu, cilvēkiem un vietām, kas bija iesaistīti, un pagātnes notikumiem, kas ir veidojuši patreizējo situāciju.

- apmeklējot vietas, kas ir interesantas no zinātnes, vēstures un ģeogrāfijas aspekta, piemēram, tuvējā apkārtnē esošās pludmales, lauku saimniecības, mežus vai upes, pilsdrupas vai muzejus. Runājiet ar bērnu par to, ko jūs tur redzat, dzirdat un darāt.

MĀKSLAS IZGLĪTĪBA

Trijos **vizuālās mākslas, mūzikas un drāmas** priekšmetos jūsu bērns ir daudz iespēju būt radošam un attīstīt savu iztēli ar mākslas nodarbību, mūzikas un drāmas palīdzību. Tiek uzsvērtā jūsu bērna aktīva un ieinteresēta piedalīšanās mākslinieciskos pasākumos. **Galvenais nav tas, cik daudz darbu bērns ir radījis (rezultāts), bet gan tas, ko bērns iemācās, iesaistoties radošajās aktivitātēs (process).** Bērns uzlabo un pilnveido savas iemaņas, pētot un eksperimentējot mākslas, mūzikas un drāmas nodarbībās. Bērni strādā ar plašāku māksliniecisko materiālu klāstu, un piedalās vairākos mūzikas un drāmas pasākumos. Šī mācību programmas nozare aicina bērnus **klausīties, skatīties un reaģēt uz** citu klases biedru, kā arī vecāku bērnu un pieaugušo atskaņotu mūziku, radītu mākslas darbu vai teātra sniegumu.

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- veiciniet bērna interesi par mūzikas klausīšanos vai izpildīšanu, piemēram, klausoties CD, dziedot dziesmas, spēlējot sintezatoru vai kādu citu mūzikas instrumentu
- iedrošiniet bērnu izpaust sevi mākslinieciski, nodrošinot līdzekļus un vietu, lai to darītu, un uzliekot bērnam par pienākumu visu savākt un sakārtot, kad viņš ir beidzis strādāt
- kopā ar bērnu skatoties bērnu ludziņas televīzijā vai aizejot uz kino, teātri, koncertu, un mākslas izstādēm un pēc tam pārrunājot redzēto un bērna iespaidus.

FIZISKĀ AUDZINĀŠANA

Piektajā un sestajā klasē jūsu bērns atkal piedalās dažādās fiziskajās aktivitātēs, gan telpās, gan ārpus tām, piemēram:

- Vieglatlētika (ieskaitot skriešanu, lekšanu un mešanu)
- Dejošana (ieskaitot dejas izpēti, radīšanu un priekšnesumu)
- Vingrošana (ieskaitot balansēšanu, kustēšanos dažādos virzienos un pēc kārtas, vienatnē un ar citiem bērniem, kā arī kustēšanos, izmantojot palīgīdzekļus, piemēram, paklājus un solus)
- Spēles (ieskaitot bumbas noturēšanu, speršanu, nešanu un sišanu, kā arī spēlējot un tiesājot sporta spēļu bērnu versijas)
- Ārpustelpu un piedzīvojumu pasākumi (ieskaitot staigāšanu, riteņbraukšanu un pārgājienus, kā arī sekošanu aizvien sarežģītākām norādēm un šķēršļotiem maršrutiem ar noteiktu laika ierobežojumu).⁴

Šie pasākumi palīdz bērnam saprast un novērtēt fiziskās aktivitātes. Uzsvars ir uz to, lai fiziskās audzināšanas nodarbības būtu interesantas un patīkamas, un bērns iemācītos strādāt kopā ar citiem, lai uzlabotu vispārējo darbu grupā.

Tajā pat laikā, tiek veicināts, lai jūsu bērns pats savā nodabā uzlabotu un pilnveidotu savus individuālos sasniegumus dažādās fiziskajās aktivitātēs. Iepazīstoties ar dažādiem fizisko aktivitāšu veidiem, jūs pamanīsiet, ka viens sporta veids vai spēle bērnam patīk labāk nekā citi. Tad ar to var nodarboties arī ārpus skolas un vēlāk dzīvē.

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- nodrošinot bērnam dažādas iespējas piedalīties fiziskās aktivitātes ar ģimeni un draugiem
- aizvedot bērnu skatīties kādu vietējo vai valsts nozīmes sporta pasākumu un veicinot bērna interesi un piedalīšanos noteiktās fiziskajās aktivitātēs vai spēlēs. Tā varētu būt vietējās vai valsts mēroga gēlu futbola (G.A.A.) komandas atbalstīšana vai spēlēšana vietējā klubā. Tas palīdzēs bērnam attīstīt piederības sajūtu savai kopienai.

⁴ Ūdenssportā bērni uzzina par drošību ūdenī un ar rotaļām, kustinot rokas un kājas, mācās, kā kustēties ūdenī. Lai atbilstu katras skolas apstākļiem, šī mācību programma iesaka, ka bērniem kādā brīdī, mācoties pamatskolā, ir jābūt iespējai attīstīt prasmi kustēties ūdenī.

SOCIĀLĀ, PERSONISKĀ UN VESELĪBAS IZGLĪTĪBA (SPVI)

Sociālā, personiskā un veselības izglītība, jeb SPVI, ir saistīt ar jūsu bērna **personisko attīstību, veselību un labklājību**. Tā palīdz bērnam **saprast, kā rūpēties par sevi, kā cienīt citus cilvēkus un kā pret viņiem izturēties, un kā tikt galā ar savām sajūtām**. Tas arī palīdz bērnam iemācīties un attīstīt atbildības sajūtu par savu rīcību. SPVI ietver **Attiecību un seksuālo izglītību (ASI)** – būtisku daļu visu bērnu attīstībā. SPVI ļauj bērnam saprast, cik svarīgi ir izturēties par savu un citu cilvēku ķermeni ar cieņu, kā arī uzzināt par pārmaiņām, kas notiek viņa ķermenī dažādos attīstības posmos, piemēram, pubertātes laikā. **Katrā skolā ir ASI politika**, kurā ir izklāstīts, kas tiks mācīts ASI, un kad konkrētā tēma tiks uzsākta.

SPVI mācību programma bērnam arī palīdz:

- iemācīties kā rūpēties par sevi
- novērtēt cik svarīga ir pareiza ēšana un higiēna, lai saglabātu veselību
- uzzināt par veselīgiem ieradumiem
- saprast savu uztraukumu cēloņus un kā tikt ar tiem galā
- aizvien labāk saprast, cik svarīgi ir pieņemt pārdomātus lēmumus

Bērni arī vairāk apzinās savu ieguldījumu skolā un vietējā kopienā, sāk iepazīt demokrātijas jēdzienu un mācās pazīt, novērtēt un cienīt dažādas kultūras, reliģiskās, etniskās vai citas grupas, kas pastāv kopienā vai sabiedrībā. Viņi mācās rūpēties par vietējo un plašāko vidi, kā arī novērtēt savu lomu drošas Zemes saglabāšanā nākamajām paaudzēm. Viņi arī mācās domāt par masu mediju nozīmi un ietekmi viņu dzīvē.

Jūs varat šādi palīdzēt savam bērnam mājās mācīties:

- veiciniet veselīgas ēšanas ieradumus, veicinot, ka bērns palīdz sagatavot veselīgas pusdienas skolai un citas maltītes. Brokastis ir sevišķi svarīga ēdienreize, jo ar to sākas bērna veselīga diena
- iesaistot bērnu ģimenes pasākumu, piemēram, iepirkšanās, kino apmeklējuma vai istabas iekārtošanas plānošanā un veikšanā, bērns sajūtīsies noderīgs ģimenes loceklis, un varēs arī izmantot skolā iegūtās iemaņas reālās dzīves situācijās, piemēram, sameklēt internetā un saprast vilcienu sarakstu
- runājiet ar savu bērnu par dažādiem jautājumiem, kas viņu ietekmē, piemēram, par attiecībām ar ģimeni un draugiem, kas notiek skolā, par to, kā būt drošībā, cik bīstama ir dažādu vielu, piemēram, narkotiku un alkohola lietošana. Ar sarunām palīdziet bērnam saprast, kā pareizi risināt tādas situācijas, kā huligānismu un spiedienu no klasesbiedru puses. Ar šādu sarunu palīdzību bērns iemācīsies, ka var ar jums runāt par jebko

Pajautājiet sava bērna skolotājam par to, kā vēl jūs savam bērnam varat piektajā un sestajā klasē palīdzēt mācīties mājās. Pajautājiet citiem vecākiem, kas viņiem šķiet vislabākais.